

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2020-28-154-163>
УДК 371.51.07

Федірчик Тетяна Дмитрівна,

доктор педагогічних наук, професор,

декан факультету педагогіки,

психології та соціальної роботи

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Чернівці, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5433-516X>

fedirchytanya@gmail.com

Нікула Наталя Вікторівна,

кандидат педагогічних наук, асистент кафедри

педагогіки та методики початкової освіти

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Чернівці, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5696-0401>

n.nikyla07@gmail.com

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»

Анотація. У статті авторами розкрито сутність інноваційної діяльності закладів загальної середньої освіти, яка визначена як експериментальна й пошукова діяльність педагогічних працівників із метою розроблення, експерименту, апробації, впровадження й застосування інноваційних педагогічних технологій. Інноваційна діяльність закладів загальної середньої освіти повинна здійснюватися згідно з певними вимогами: обов'язково вносити ефективні зміни, нововведення в будь-яку професійно-педагогічну діяльність до існуючих традицій; спрямовуватися на оригінальне вирішення комплексної традиційної проблеми; орієнтуватися на інноваційний досвід; здійснювати організаційно-управлінський аспект відповідно до його нормативного забезпечення. Обґрунтовано управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти як цілеспрямований процес планування, організації, керування експериментальною й пошуковою діяльністю педагогічного колективу для розроблення, впровадження та поширення інновації, яка спрямована на покращення результатів освітнього процесу.

Визначено рівні управління: державний, регіональний та внутрішкільний; охарактеризовано органи, які здійснюють управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти. Зазначено сутність та структурні складові організаційно-методичного забезпечення управління інноваційною діяльністю освітніх закладів; виокремлено форми та методи його реалізації. Організаційно-методичне забезпечення управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти розкрито як систему організаційних та науково-методичних заходів, які здійснює науково-методичний центр для покращення професійно-педагогічної компетенції вчителів, керівників та методистів з питань реалізації інноваційної діяльності. Доцільними формами роботи із педагогічними працівниками визначено: творчі групи вчителів, ярмарок педагогічної творчості, методичні

фестивалі, захист інноваційних проєктів, педагогічні конференції, інтернет-журнал «Інноваційна діяльність закладів освіти», ділова гра, презентації педагогічних інновацій, тренінги, семінари та методами: консультування, брейнстормінг, метод інверсії, морфологічного аналізу, «мозкового штурму», вправа «Колесо творчості» тощо.

Ключові слова: управління; управління закладом загальної середньої освіти; інновації; інноваційна діяльність; організаційно-методичне забезпечення.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Становлення та розвиток України, як демократичної держави, модернізація національної системи освіти, зародження нової української школи, актуалізують проблему інноваційної діяльності закладів загальної середньої освіти.

Постановка проблеми. На етапі впровадження Концепції «Нова українська школа» заклади загальної середньої освіти активно впроваджують у свою діяльність освітні інновації, що якісно змінюють мету, зміст, структуру, форми, методи, засоби, технології навчання, виховання й управління [9]. У період входження в «нову школу» заклади загальної середньої освіти активно залучаються до інноваційної діяльності, зростає кількість педагогічних інновацій, які використовуються педагогічними працівниками в навчально-виховній та управлінській діяльності. Відповідно постає проблема ефективного управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти, виникає потреба в створенні оптимальних умов та необхідного організаційно-методичного забезпечення цього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти за допомогою організаційно-методичного забезпечення досліджувалося багатьма науковцями. Вагомими для нашого дослідження є праці вчених, які досліджували проблеми педагогічної інноватики на сучасному етапі (Л. Даниленко, В. Паламарчук, І. Підласий, О. Савченко, В. Сластьонін та ін.), загальні та специфічні особливості інноваційної педагогічної діяльності (В. Дивак, В. Загвязинський, В. Кан-Калик, С. Клепко, Л. Подимова та ін.), проблеми нововведень в освітні заклади (Н. Горбунова, М. Кларін, М. Поташник та ін.), теоретичні аспекти інноваційних процесів у сфері виховання (І. Бех, М. Вовк, І. Зязюн, О. Лавріненко та ін.), класифікація педагогічних інновацій (Л. Даниленко, О. Козлова, Л. Машкіна, К. Макагон, О. Попова та ін.), деякі аспекти загального та інноваційного менеджменту (А. Гальчинський, Ф. Хміль, Ф. Хедоурі та ін.), проблеми педагогічного менеджменту (Г. Єльнікова, І. Жерносець, В. Крижко, Л. Онищук, Є. Павлютенков, Т. Федірчик та ін.), менеджмент освітніх інновацій (Л. Даниленко), певні аспекти психології педагогічного менеджменту (Л. Карамушка, Н. Коломінський) та ін.

Попри наявності значної кількості наукових праць та належне розроблення вченими різних аспектів досліджуваної проблеми, варто зазначити, що проблема організаційно-методичного забезпечення управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти залишається відкритою та потребує подальших теоретичних та експериментальних досліджень.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні організаційно-методичного забезпечення управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти на етапі впровадження концепції «Нова українська школа».

Завдання дослідження: 1) здійснити теоретичний аналіз сутності понять «інноваційна діяльність закладів загальної середньої освіти», «управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти» та «управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти»; 2) охарактеризувати управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти, яке здійснюється на державному, регіональному та внутрішкільному рівні в контексті реалізації ідей нової української школи 3) описати організаційно-методичне забезпечення управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Досліджуючи порушену проблему інноваційної діяльності закладів загальної середньої освіти, вважаємо за необхідне здійснити дефінітивний аналіз основних її термінів і понять.

«Інновація» (у перекладі з англ. innovation) – термін, яким позначається нова ідея, новостворений продукт у будь-якій галузі (техніки, технології, управлінні, освіті) завдяки досягненням науки та передового досвіду. У тлумачному словнику поняття «інновація» розглядається як «оновлення, новизна, зміна» [1, с. 347].

У довідкових джерелах «інновація» розглядається як результат довготривалої діяльності, що спрямовується на удосконалення науково-технічного та соціального прогресу, сприяє якісному та кількісному росту середовища, у якому вона реалізується, підвищує ефективність та сприяє отриманню конкурентоспроможних переваг. «Інновація» – це об'єкт впровадження, у результаті чого утворюється щось нове – новація [4].

Процесом створення, розповсюдження та застосування засобів (нововведень), які спрямовуються на вирішення педагогічних проблем, що досі розв'язувалися по-іншому, визначає «інновацію» О. Савченко. О. Попова описує «інновацію» як створення певних нововведень, вона вважає їх одночасно і процесом, і результатом інноваційної діяльності [12]. У деяких педагогічних джерелах досліджуване поняття визначається як кінцевий продукт креативного пошуку новітніх, нетрадиційних рішень різних проблем педагогічної теорії та практики. Автором Л. Ващенко інновації тлумачаться як «комплексний, цілеспрямований процес створення, розповсюдження і використання новації...» [2, с. 45].

Аналіз наукових джерел дав змогу виявити, що впровадження інновації реалізується в процесі інноваційної діяльності, яка, як зазначають науковці, сприяє оновленню педагогічного процесу та характеризується високою педагогічною творчістю [5, с. 19].

Зміст інноваційної педагогічної діяльності – розвиток освітньої системи через нововведення. Головною метою інноваційної педагогічної діяльності є досягнення найвищих результатів освітнього процесу. Інноваційна педагогічна діяльність сприяє розвитку творчості, креативності педагогічних працівників, створенню й поширенню новизни, оновленні способів діяльності, оригінальності педагогічного мислення тощо. Вона є проявом найвищого ступеня творчості педагогів, яка проявляється у винахідництві нового, оригінального, нетрадиційного. Такий вид діяльності характеризується відмовою від норм, стандартів, штампів і спрямований на цікаво організований процес та якісний результат.

Інноваційна діяльність закладів загальної середньої освіти – це експериментальна й пошукова діяльність педагогічних працівників із метою розроблення, експерименту, апробації, впровадження й застосування інноваційних педагогічних технологій. Інноваційна діяльність закладів загальної середньої освіти має здійснюватися згідно з певними вимогами: обов'язково вносити ефективні зміни,

нововведення в будь-яку професійно-педагогічну діяльність порівняно з існуючими традиціями; спрямовуватися на оригінальне вирішення комплексної традиційної проблеми; орієнтуватися на інноваційний досвід; здійснювати організаційно-управлінський аспект згідно з його нормативним забезпеченням.

На етапі впровадження Концепції «Нова українська школа» інноваційна діяльність закладів загальної середньої освіти здійснюється через впровадження інноваційних освітніх технологій, зокрема, таких як: ігрові технології (Д. Ельконін, В. Коваленко та ін.); розвивальне навчання (Д. Ельконін та В. Давидов); інтерактивні технології (О. Пометун, Л. Пироженко); технологія особистісно-орієнтованого виховання та навчання (І. Бех, С. Подмазін); проектні технології (К. Баханов, В. Гузеєв, О. Пехота); технологія «Створення ситуації успіху» (А. Белкін); технологія розвитку критичного мислення (Дж. Стіл, К. Мередіт, Ч. Темпл); та ін., які є цікавими та ефективними в освітньому процесі.

Для ефективною реалізації в новій українській школі вищезазначених технологій необхідне чітке, злагожене, науково обґрунтоване управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти та відповідне організаційно-методичне забезпечення цього процесу.

Поняття «управління» розглядається як особливий вид діяльності, який спрямований на забезпечення оптимального функціонування й розвитку систем, ефективного та продуктивного досягнення організацією поставлених цілей та завдань. М. Поташник та В. Лазарєв під управлінням розглядають спеціально організовану діяльність суб'єктів, яка забезпечує оптимальне становлення, функціонування та розвиток школи.

Управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти — це цілеспрямований процес планування, організації, керування експериментальною й пошуковою діяльністю педагогічного колективу для розроблення, впровадження та поширення інновації, яка спрямована на покращення результатів освітнього процесу.

Управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти на сучасному етапі здійснюється згідно з певними управлінськими принципами. Принципи управління, у науково-педагогічній літературі, тлумачаться як керівні положення, що відображаються в змісті, формах, методах керівництва й управління педагогічною діяльністю [10]. До принципів управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти належать: науковості, компетентності, оптимізації, гуманізації, принцип інноваційності, перспективності.

Вагому роль в управлінні інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти відіграє реалізація функцій планування, організація, контроль, аналіз. Проаналізуємо їх. Функція планування в управлінні інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти відіграє важливу роль, оскільки полягає у визначенні цілей, мети, завдань інноваційної діяльності закладу. Вона полягає у визначенні конкретних подальших дій щодо впровадження інновацій та побудову чіткого плану, де зазначаються напрями інноваційної діяльності, форми роботи, терміни виконання та перспективи [8].

Організаційна функція пов'язана з упорядкуванням процесу, створенням взаємозв'язків із метою приведення в дію управлінського рішення щодо інноваційної діяльності, її регламентування, залучення всіх учасників, реалізація змісту, форм, методів, засобів управління інноваційною діяльністю. Як зазначає В. Зверєва організація в процесі управління інноваційною діяльністю сприяє визначенню ролі й місця кожного педагогічного працівника; сприяє їхній взаємодії в процесі досягнення цілей; утворює систему оптимальних організаційних відносин [7, с. 24]. Важливість цієї функції полягає й у тому, що після визначення мети, завдань, виникає потреба в організації впровадження

інновації, а рівень її реалізації залежить від теоретичної підготовки освітньої інноватики та оволодіння нею учасниками інноваційної діяльності.

Функція контролю полягає в здійсненні перевірки того, наскільки відповідає хід інноваційної діяльності визначеному плану, нормам, вимогам, інструкціям тощо. Реалізація цієї функції полягає у виявленні причин, недоліків, відхилень від рекомендацій та вироблення методів та способів їхнього подолання. Функція контролю має характеризуватися плановістю, системністю, цілеспрямованістю [11].

Функція аналізу полягає у якісному та кількісному вивченні процесу здійснення інноваційної діяльності та його результатів. На основі глибокого вивчення реального стану, тенденцій розвитку формулюються рекомендації, надається об'єктивне оцінювання інноваційної діяльності закладів загальної середньої освіти. У результаті аналізу формулюються висновки, здійснюються практичні узагальнення тощо.

У період реформування освітньої системи та впровадження Концепції «Нова українська школа» структура управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти здійснюється на державному, регіональному та внутрішкільному рівні.

Державний рівень управління інноваційною діяльністю представлений законодавчими та виконавчими органами влади, які забезпечують формування державної інноваційної політики (Верховна Рада України, Комітет з питань науки та освіти). Ці структурні органи визначають напрям державної політики в галузі інноваційної діяльності, забезпечують цю сферу законодавчою та нормативно-правовою базою (Закон України «Про освіту», «Про інноваційну діяльність», Положення Міністерства освіти і науки України «Про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад» та ін.), сприяють затвердженню пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, розробляють програми економічного та науково-технічного розвитку [3, с. 83].

Реалізація інноваційної політики держави здійснюється Кабінетом Міністрів України, Національною академією наук України, Державним комітетом України з питань науково-технічного та інноваційного розвитку та ін. Цими органами здійснюється організація заходів щодо впровадження перспективних напрямів інноваційної діяльності; створення ефективної інфраструктури; організація, координація та реалізація наукових досліджень інноваційних процесів тощо [3, с. 85].

На регіональному рівні управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти представлено: Відділ обласного управління освіти, Науково-методичний центр (НМЦ) та його підрозділи, Районний (міський) методичний кабінет (РМК), районні методичні об'єднання тощо.

Відділ обласного управління освіти формує інноваційну політику на регіональному рівні, визначає пріоритетні напрями інноваційної діяльності освітньої системи, здійснює адміністративний контроль, аналізує та формує оцінку результатів впровадження педагогічних інновацій, видаючи накази чи розпорядження [6, с. 29].

Науково-методичний центр (НМЦ) створює систему організаційно-методичного забезпечення управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти; забезпечує підготовку фахівців до діяльності в інноваційному середовищі; координує діяльність обласних, районних органів управління та закладів освіти; здійснює діагностику, контролює та регулює інноваційну діяльність закладів загальної середньої освіти. Керуючись вищеназваними функціями НМЦ можемо стверджувати, що він є основним осередком управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти і створює організаційно-методичне забезпечення цього процесу.

Районний методичний кабінет (РМК) сприяє розповсюдженню інноваційних технологій; інформує, консультує освітян щодо педагогічної інноватики; забезпечує вивчення, розповсюдження, впровадження освітніх інновацій; контролює процес

інноваційної діяльності закладів загальної середньої освіти; надає методичну допомогу, в разі необхідності; здійснює педагогічний аналіз та оцінювання результатів інноваційної діяльності педагогічних колективів [6].

Внутрішкільний рівень управління інноваційною діяльністю здійснюється адміністративними (директор, заступник з науково-методичної роботи, керівники методичних об'єднань, методисти) та колегіальними органами (рада закладу загальної середньої освіти, педагогічна рада, методичні об'єднання вчителів та ін.).

Основну відповідальність за управління інноваційною діяльністю закладу освіти несе директор школи. Л. Даниленко виокремлює основні завдання керівника школи з питань організації інноваційної діяльності закладу: перетворення освітнього закладу від «закритої» до «відкритої» системи для педагогічних нововведень та інновацій; розвиток та вдосконалення інноваційної культури кожного представника педагогічного колективу; підтримка та заохочення педагогів-новаторів різноманітними соціально-психологічними та матеріальними методами; створення оптимальних організаційно-методичних та соціально-психологічних з метою здійснення ефективної експериментально-інноваційної діяльності; сприяння та надання всіх можливостей для участі школи в інноваційно-освітніх проектах на різних рівнях (державному, регіональному) [5].

Діяльність ради закладу щодо управління інноваційною діяльністю на внутрішкільному рівні полягає в тому, що на ній розглядається та обговорюється напрям роботи закладу в аспекті інноваційної діяльності. Обговорюються питання стимулювання та заохочення творчих пошуків, дослідно-експериментальної роботи педагогічного колективу школи. Розглядаються різні варіанти інвестування інноваційної діяльності освітнього закладу [11].

Методична рада – колегіальний орган, який координує інноваційну діяльність на внутрішкільному рівні. На методичній раді затверджується напрям інноваційної діяльності школи; обговорюється, формулюється й затверджується тема, над якою працюватиме педагогічний колектив. Також, цим органом організується робота щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розвитку їхньої творчості, організується впровадження в практику інноваційних технологій, передового педагогічного досвіду тощо.

Методичні об'єднання – це об'єднання вчителів як одного предмета, так і декількох, що спрямоване на конкретне переосмислення загальнодидактичних, загально педагогічних та загальнометодичних положень щодо конкретного уроку або виховного заходу.

Вважаємо, що управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти здійснюють директори шкіл, їхні заступники, методисти районних методичних кабінетів, керівники методичних об'єднань. Адже саме ці працівники володіють глибокими знаннями основ педагогічних інновацій, організаційними уміннями та навичками в роботі з учителями, здатністю оперувати організаційно-методичним забезпеченням.

Поняття «забезпечення» в тлумачному словнику пояснюється як наявність необхідних засобів існування [1, с. 403]. У науково-педагогічній літературі знаходимо різні види забезпечення процесу управління, зокрема, нормативне, інформаційне, технічне, методичне, програмне тощо, тобто сукупність системи засобів, заходів, умов які забезпечують управління процесами, системами. Однак, проаналізувавши вищезазначене, вважаємо, що організаційно-методичне забезпечення являє собою синтез усіх необхідних засобів, матеріалів, рекомендацій, заходів які забезпечують ефективне управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти.

Організаційно-методичне забезпечення управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти розуміємо як систему організаційних та науково-

методичних заходів, які здійснює науково-методичний центр для покращення професійно-педагогічної компетенції вчителів, керівників та методистів з питань реалізації інноваційної діяльності. У науково-педагогічній літературі організаційно-методичне забезпечення пояснюється як комплекс взаємодії суб'єктів та об'єктів діяльності на основі нормативних документів, методичного оснащення, які забезпечують процес ефективного впровадження в практику інноваційних технологій, моделей, методик тощо.

До організаційно-методичного забезпечення управління інноваційною діяльністю належать документи, закони, положення, накази, інструкції розпорядження, які регламентують цей процес; плани здійснення інноваційної діяльності, програми впровадження інноваційних технологій, методичні рекомендації та розробки, дидактичні посібники, система заходів, сукупність форм, методів, засобів, прийомів що забезпечують процеси планування, організації, регулювання, контролю та оцінювання інноваційної діяльності закладів загальної середньої освіти.

На етапі реформування та впровадження Концепції «Нова українська школа» важливо забезпечити ефективне функціонування організаційно-методичного забезпечення управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти. Саме тому, діяльність органів управління, має організовуватись узгоджено, на засадах системного та компетентнісного підходів. Науково-методичні установи в співпраці із закладами загальної середньої освіти, мають використовувати різноманітні форми та методи роботи із педагогічними працівниками. Зокрема, рекомендуємо використання: *форм*: творчі групи вчителів, ярмарок педагогічної творчості, методичні фестивалі, захист інноваційних проєктів, педагогічні конференції, інтернет-журнал «Інноваційна діяльність закладів освіти», ділова гра, презентації педагогічних інновацій, тренінги, семінари; *ита методів*: консультування, брейнстормінг, метод інверсії, морфологічного аналізу, «мозкового штурму», вправа «Колесо творчості», педагогічні щодо вдосконалення організаційно-методичного забезпечення управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти на етапі впровадження Концепції «Нова українська школа».

Також, важливим, на нашу думку, є запровадження організаційно-педагогічних умов, таких як: впорядкування бази даних педагогічних інновацій; запровадження системи консультування; забезпечення координації діяльності шкіл та науково-методичних установ; створення системи інформування щодо педагогічних інновацій; розробка методичних рекомендацій; стимулювання педагогів тощо.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Підсумовуючи вищесказане, можемо зробити висновок, що організаційно-методичне забезпечення управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти на етапі впровадження Концепції «Нова українська школа» відіграє важливу роль у здійсненні ефективного керівництва педагогічним колективом щодо впровадження інноваційних технологій та потребує цілісної, системної й узгодженої взаємодії шкіл та науково-методичних установ.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів вирішення окресленої проблеми. **Перспективною** подальших напрямів наукових пошуків вважаємо за доцільне віднести експериментальну перевірку рекомендованих форм та методів роботи з педагогічними працівниками; проаналізувати досвід управління інноваційною діяльністю освітніх закладів у зарубіжних країнах.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLITERATED)

1. Бусел, В. Т., 2005. *Великий тлумачний словник сучасної української мови*. Київ, Ірпінь: Перун, 1728 с.
2. Ващенко Л. М., 2005. *Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: Монографія*. Київ: Видавниче об'єднання «Тираж», 380 с.
3. Вермінська, О. М., 2011. Управління інноваційними процесами на державному та регіональному рівнях. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. № 704: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку, с. 83–89.
4. Гончаренко, С. У., 1997. *Український педагогічний словник*. Київ: Либідь, 375 с.
5. Даниленко, Л. І., 2002. *Модернізація змісту, форм та методів діяльності директора загальноосвітньої школи: Монографія*. Київ: Логос, 140 с.
6. Данилова, Г. С., 1997. *Методичні служби України: проблеми управління, професійна підготовка*. Київ: ІЗМН, 256 с.
7. Зверева, В.И., 1997. *Организационно-педагогическая деятельность руководителя школы*. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Новая школа, 320 с.
8. Крижко, В. В. и Павлютенков Е. М., 2000 *Основи менеджмента в образовании: теория, практика и психология успешного управления*. Запорожье: Просвіта, 182 с.
9. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи [online] / упоряд. Гриневич, Л., Елькін, О., Калашнікова С. [та ін.] заг. ред. Грищенко, М.; Міністерство освіти і науки України. Доступно: <<http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konceptziya.pdf>>.
10. Даниленко, Л.І. та Карамушка, Л.М. (ред), 2003. *Освітній менеджмент: Навч. посібник*. Київ: Шкільний світ, 400 с.
11. Пикельная В. С., 1990. *Теоретические основы управления: школоведческий аспект*. Москва: Высшая шк., 175 с.
12. Попова, О. В., 2001. *Становлення й розвиток інноваційних педагогічних ідей в Україні в ХХ столітті*. Харків: ОВС, 256 с.

MANAGEMENT OF INNOVATIVE ACTIVITIES OF GENERAL SECONDARY EDUCATION IN THE CONTEXT OF THE IMPLEMENTATION OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

Tetiana Fedirchuk,

PhD, Professor of the Department of Pedagogy and Methods of Elementary Education Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5433-516X>
fedirchuktanya@gmail.com

Natalia Nikula,

Candidate of Pedagogical Sciences, assistant the Department of Pedagogy and Methods of Elementary Education, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5696-0401>
n.nikula07@gmail.com

Abstract. In the article, the authors reveal the essence of innovative activities of general secondary education institutions, which is defined as experimental and exploratory

activity of pedagogical workers for the purpose of development, experiment, approbation, introduction and application of innovative pedagogical technologies. Innovative activities of general secondary education institutions should be carried out in accordance with certain requirements: it is necessary to make effective changes, innovations in every professional and pedagogical activity in comparison with the existing traditions; to focus on an original solution to a complex traditional problem; focus on innovative experience; implement organizational and managerial aspects according to its normative maintenance.

Management of innovative activities of general secondary education institutions as a purposeful process of planning, organization, management of experimental and search activity of pedagogical collective for the purpose of development, introduction and distribution of innovation which is directed on improvement of results of the educational process is substantiated.

Levels of management are defined: state, regional and intraschool; the bodies that manage the innovative activities of general secondary education institutions are described.

The essence and structural components of organizational and methodological support of innovation management of educational institutions are indicated; the forms and methods of their realization are singled out. Organizational and methodological support for innovation management of general secondary education institutions is construed as a system of organizational and scientific-methodical activities carried out by the scientific-methodical center to improve the professional and pedagogical competence of teachers, leaders and methodologists on innovation. Appropriate forms of work with teachers are deemed to be creative groups of teachers, fair of pedagogical creativity, methodical festivals, presentation of innovative projects, pedagogical conferences, online magazine «Innovative activity of educational institutions», business games, presentations of pedagogical innovations, trainings, seminars and methods, notably consulting, brainstorming, method of inversion, morphological analysis, an exercise «Wheel of creativity», etc.

Keywords: management, general secondary education institution management, innovations, innovative activity, organizational and methodological support.

REFERENCES (TRANSLITERATED)

1. Busel, V. T., 2005. *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy*. Kyiv, Irpin: Perun, 1728 s.
2. Vashchenko, L. M., 2005. *Upravlinnia innovatsiinykh protsesamy v zahalnoi seredniosviti rehionu*: Monohrafiia. Kyiv: Vydavnyche obiednannia «Tyrzh», 380 s.
3. Verminska, O. M., 2011. *Upravlinnia innovatsiinykh protsesamy na derzhavnomu ta rehionalnomu rivniakh*. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivskapolitekhnika»*, 704: Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku, s. 83–89.
4. Honcharenko S. U., 1997. *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk*. Kyiv: Lybid, 375 s.
5. Danylenko, L. I., 2002. *Modernizatsiia zmistu, form ta metodiv diialnosti dyrektora zahalnoosvitnoi shkoly*: Monohrafiia. Kyiv: Lohos, 140 s.
6. Danylova, H. S., 1997. *Metodychni sluzhby Ukrainy: problemy upravlinnia, profesiina pidhotovka*. Kyiv: IZMN, 256 s.
7. Zvereva, V.I., 1997. *Organizacionno-pedagogicheskaja dejatel'nost' rukovoditelja shkoly*. 2-e izd., pererab. i dop. Moskva: Novaja shkola, 320 s.

8. Kryzhko, V. V. та Pavliutenkov, E. M., 2000. *Osnovy menedzhmenta v obrazovanuu: teoriya, praktyka y psykholohiya uspishnoho upravleniya*. Zaporozhe: Prosvita, 182 s.
9. *Nova ukrainska shkola: kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly*. [online] / uporiad. Hrynevych, L., Elkin, O. Ta Kalashnikova, S. [tain.] zah. red. Hryshchenko. Moskva; Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Available at: <<http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczya.pdf>>.
10. Danylenko, L.I. та Karamushka, L.M. (red.), 2003. *Osvitnii menedzhment*. Navch. Posibnyk. Kyiv: Shkilnyisvit, 400 s.
11. Pikel'naja, V. S., 1990. *Teoreticheskie osnovy upravlenija: shkolovedcheskij aspekt*. Moskva: Vysshaja shk., 175 s.
12. Popova, O. V., 2001. *Stanovlennia i rozvytok innovatsiiny khpedahohichnykhidei v Ukraini v XX stolitti*. Kharkiv: OVS, 256 s.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2020-28-163-175>

УДК[37:069]:(477.8)-043.86

Філіпчук Наталія Олександрівна,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
докторант Інституту педагогічної освіти й освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України
Київ, Україна.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1023-923X>

natalia.filipchuk2610@gmail.com

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ МУЗЕЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Анотація. На основі вивчення наукової літератури проаналізовано зарубіжний досвід реалізації культурної парадигми в освіті і виявлено, що політикою розвинених європейських країн, зокрема Румунії, Польщі, Угорщини, Швеції та ін., особливе значення надається саме культурі й мистецтву. У зв'язку з цим для більш ефективного формування в учнів ключових компетенцій актуалізовано системне входження музейної культури в загальний європейський освітній простір, а в змісті навчальних програм максимально враховано напрацювання музейної педагогіки. До основних чинників, що визначають ефективність впровадження музейної педагогіки в освітнє середовище, віднесено: вік, а також рівень освіти і, навіть, місце проживання відвідувачів, глибокі знання з психології дітей раннього віку та дорослих, поінформованість щодо ситуацій соціокультурного середовища, вміння педагога застосовувати адекватні технологічні й методичні інструменти й засоби, реалізація концепцій виховного характеру обґрунтовується важливим складником для удосконалення взаємодії в культурно-освітньому просторі. Обґрунтовано теоретичні аспекти музейної педагогіки в контексті її застосування в дошкільній освіті, оскільки прогнозувати власне майбутнє людина може тільки на основі глибокого пізнання історії, духовної й матеріальної культурної спадщини свого Народу й Людства. Вивчено та науково обґрунтовано теоретичні аспекти застосування музейної педагогіки в дошкільній освіті, аргументовано системне входження музейної культури й музейної педагогіки в загальний європейський освітній простір для